

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 26 » _____ 2020 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОБОТА М'ЯКИМИ МАТЕРІАЛАМИ

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»
спеціалізації «Станковий живопис»



Київ – 2020

Розробники: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Мостовщикова Дар'я Олегівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка


Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 7 від «27» серпня 2020 р.


Завідувач кафедри образотворчого мистецтва  Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«__» _____ 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»  Анастасія ВАРИВОНЧИК

Робочу програму перевірено
«__» _____ 2020 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи  Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисциплін	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	28	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	-
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Робота м'якими матеріалами» є набуття знань у роботі м'якими матеріалами та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з технікою роботи м'якими матеріалами; навчання правдиво зображувати портрети, передавати пропорції, схожість, характер натури; розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самонавчання та самоосвіти як умови професійного самозростання та самовдосконалення.
	ЗК 7	Універсальна: здатність самостійно виявляти, висувати й вирішувати проблеми, планувати та розподіляти час; здатність застосовувати знання на практиці, приймати обґрунтовані рішення; готовність адаптуватися і діяти у нових ситуаціях, виявляти і брати на себе ініціативу, підтримувати та зміцнювати дух підприємництва, об'єктивно здійснювати самооцінку та оцінювати якість роботи інших.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля

		бажання досягти успіху.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самовираження у галузі: станкового живопису, вільної, друкованої та комп'ютерної графіки, художньої кераміки, текстилю.
	ФК 6	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- різноманітних прийомів та технік застосування м'яких матеріалів в роботі над портретом;
- пройшовши даний курс студенти отримають необхідні знання, які стануть у пригоді при виконанні картону до дипломної роботи.

Практичні навички й уміння:

- уміння виконувати швидкоплинні начерки м'яким матеріалом;
- уміння передавати особливості природи, пропорції, характер та настрої м'якими матеріалами;

Програмні результати навчання:

- уміння виконувати швидкоплинні та довгострокові портрети м'якими матеріалами;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, організувати самостійне навчання і працю.
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 6	Здатність до навчання та самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 7	Знання сучасних наукових досягнень, в тому числі у міждисциплінарній галузі, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 8	Уміння брати на себе функції лідера у колективі, організувати роботу художніх колективів, виконувати оригінальні творчі проекти, проводити майстер-класи, дискусії на мистецьку тематику.
ПРН 9	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів візуального мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 10	Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 14	Готовність реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту,

	спираючись на передовий досвід вітчизняних і зарубіжних митців, здатність застосовувати набуті теоретичні та практичні знання і навички.
ПРН 15	Володіння фаховою термінологією, методами та прийомами професійної діяльності, здатність відповідати за результати своєї праці.
ПРН 17	Здатність взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки на засадах толерантності, взаємоповаги та співтворчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Портрет м'якими матеріалами							
Тема 1. Портрет вугіллям (2 шт.)	22			8			14
Тема 2. Портрет сангіною	22			8			14
Тема 3. Портрет пастеллю в стриманій кольоровій гаммі	6			6			
Тема 4. Портрет пастеллю	6			6			
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60			28			28
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
Усього	60			28			28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Портрет м'якими матеріалами

Тема 1. Портрет вугіллям (8 год.)

Матеріали: папір А2 формату, вугілля. *Кількість:* 2 шт.

Метою даного завдання є ознайомлення з технікою роботи вугіллям при зображенні портрету.

Вугіллям можна проводити як найтонші лінії, так і широкі, можна швидко заштриховувати великі поверхні бічною стороною. Вугілля дає глибокий оксамитовий чорний колір і великий діапазон тональних переходів, які студенти мають навчитись застосувати для передачі об'єму зображуваної натури.

Великою перевагою вугілля є велика зручність в роботі і те, що його можна легко стерти. Зважаючи на його бархатистість краще використовувати шорсткий папір, можна і щільний креслярський, який слід злегка протерти дрібним наждачним папером. Цікаві малюнки вугіллям виходять на кольоровому тлі неяскравих тонів (папір студент обирає за власним бажанням).

Вугіллям можна працювати двома способами: використовуючи лінії і штрихи, або із застосуванням тональної розтушовки. Розтирати вугілля можна ганчіркою, рукою або спеціальним розтушовками, які виготовляються із замші, лайкової шкіри або щільного паперу і являють собою туго скручені валики з загостреними кінцями. Не слід використовувати для цього гумку, так як після неї вугілля лягає нерівно.

Можна полегшити тон, змахнувши зайве вугілля ганчіркою або пензлем. По освітлених місцях форми рекомендується пройтися м'якою булкою або пропрацювати їх крейдою.

Малюнки вугіллям слід закріплювати. Можна використовувати для цього спеціальний фіксатив або лак для волосся. Фіксують, розпорошуючи лак поступово, в кілька прийомів, з відстані приблизно один метр, не допускаючи утворення крапель. Майте на увазі, що навіть саме обережне фіксування робить рисунок темніше.

Рекомендовані джерела:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2].

Тема 2. Портрет сангіною (8 год.)

Матеріали: папір А2 формату, сангіна.

Малювати сангіною можна лінією, штрихом або використовуючи розтушовку. Для роботи над найсвітлішими місцями можна використовувати крейду. Малювання сангіною є більш складнішим, порівняно з вугіллям, адже його важче зняти з паперу (виправити допущені помилки). Саме тому знайомство з цією технікою є актуальним саме зараз, адже студенти весь 3 курс посилено працюють над портретом. Досвід вловлювати відразу характерні особливості натури дозволяє проявити навички зображувати натуру застосовуючи техніку сангіни.

І хоч робота ведеться новим для студентів матеріалом, завдання по зображенню портрету залишаються сталими: композиція у форматі; передача пропорцій та характеру; робота над об'ємом; виділення головного, підпорядкування йому другорядного.

Рекомендовані джерела:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

Тема 3. Портрет пастеллю в стриманій кольоровій гаммі (6 год.)

Матеріали: папір А2 формату, пастель.

Техніка пастелі багатогранна. Пастельні крейди – тендітні і ніжні за кольором. Ними можна працювати штрихом або широкими пастозними мазками. Втирання кольору в колір дає незвичайний ефект м'якості і точності тональних переходів. Спочатку студенти знайомляться з роботою пастеллю в стриманій кольоровій гаммі, дане обмеження в спектрі кольорів сприятиме концентрації на опануванні технікою та тональному розборі натури.

Пастеллю краще працювати на тонованій шорсткій основі. Після завершення вона вимагає закріплення і дбайливого зберігання. Краще берегти барвистий шар пастелі від осипання за допомогою тонкого аркуша паперу, прикріпивши його клапаном на зворотному боці малюнка. Тоді пастель зберігає свій колір, що дає великі технічні можливості художнику. Але можна використовувати для цього і лак для волосся, в такому випадку фарби пастелі трохи потемніють.

Рекомендовані джерела:

Основна: [1], [2], [3], [5]

Додаткова: [2], [4].

Тема 4. Портрет пастеллю (6 год.)

Матеріали: папір А2 формату, пастель.

Після створення портрету в стриманій кольоровій гаммі, студенти починають знайомитись з усім спектром кольорів пастелі, які можна застосовувати при зображенні портрету.

Рекомендовані джерела:

Основна: [1], [2], [3], [4]

Додаткова: [3], [4], [5].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	14	14
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	14	140
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи		1	25
Разом		-	194
Максимальна кількість балів:		194	
Розрахунок коефіцієнта:		-	
Екзамен:		-	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Модуль 1

ТЕМА 1 (14 год.). Портрет вугіллям

Матеріали: папір А2, вугілля.

1 завдання (7 год.) Виконати копію визначного майстра зроблену в техніці вугілля.

2 завдання (7 год.). Зробити автопортрет у техніці вугілля (дивлячись у дзеркало, з натури). Звернути увагу на передачу техніки художника та засобів які він застосовував для передачі об'єму

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2].

ТЕМА 2 (14 год.). Портрет сангіною

Матеріали: папір А2, вугілля.

Завдання: виконати автопортрет сангіною (дивлячись у дзеркало, з натури).

Рекомендована література:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Композиція – 1 б.;
2. Побудова – 1 б.;
3. Пластичне вирішення – 1 б.;
4. Тонове вирішення – 1 б.;
5. Якість виконання – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді перегляду. На перегляді кожна тема практичних занять та самостійної роботи розглядається (оцінюється) окремо відповідно критеріям оцінювання МК (перегляд) та вираховується середньоарифметичний бал. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Критерії оцінювання модульного контролю

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Відповідність завданню (розмір, матеріал)	5
2	Композиційне рішення	5
3	Передача пропорцій, конструктивна побудова	5
4	Передача об'єму, колірне та тонове рішення	5
5	Завершеність роботи	5
	Всього	25

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання**

У 6 семестрі семестровий контроль з навчальної дисципліни «Робота м'якими матеріалами» навчальним планом не передбачений.

6.5. **Шкала відповідності оцінок**

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. **Навчально-методична карта дисципліни**

«Робота м'якими матеріалами»

Робота м'якими матеріалами	
VI семестр	
разом 60 год., з них: практичні заняття – 28 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.	
Змістовий модуль I. Портрет м'якими матеріалами	
Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Портрет вугіллям (2 шт.) 44 б.	Тема 1. Портрет вугіллям
Тема 2. Портрет сангіною 44 б.	Завдання 1. Копія вугіллям (7 год.) 5 б.
Тема 3. Портрет пастеллю в стриманій кольоровій гаммі 33 б.	Завдання 2. Автопортрет вугіллям (7 год.) 5 б.
Тема 4. Портрет пастеллю 33 б.	Тема 2. Портрет сангіною (Автопортрет) (14 год.) 5 б.
Разом – 154 б.	Разом – 15 б.
Модульна контрольна робота – 25 б.	
Разом – 194 б.	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Вавилин В. Рисунок: учебное пособие/В. В. Вавилин, В.Ф. Вавилин, В. Моисеенко, В. Федин. – М.: ИМУ, 2004. – 104 с.
2. Еремеев В. Учебный рисунок /В. Еремеев, В. Королев. – М.: Изобразительное искусство, 1995. – 216 с.
3. Кайда Л. Интермедиаальное пространство композиции: монография / Л.Кайда. – М.: ФЛИНТА, 2013. – 184 с.
4. Ли Н. Основы учебного рисунка карандашом/Г. Ли. – М.: Искусство, 2005. – 239 с.(Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
5. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «ИздательствоАстрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках)

Додаткова:

1. Глазова М. В., Денисов В. С. Изобразительное искусство. Алгоритм композиции. – М.: Когито-Центр, 2012. – 221 с.
2. Джонсон К. набросок и рисунок/К. Джонсон. – Минск: Попурри, 2011. – 117 с.
3. Жабинский В. Рисунок: Учебное пособие / В.Жабинский, А. Винтова. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. – 256 с.
4. Королев В. Материалы и техники рисунка/В. Королев. – М.: Изобразительное искусство, 1984. – 97 с.
5. Паранюшкин Р. Композиция. Теория и практика изобразительного искусства/ Р. Паранюшкин. – М.: Феникс, 2005. – 81 с., ил.